

sta pisala o tem povabljena gospoda, ki pa nista mogla priti v skupščino, namreč g. dr. Bleiweis in g. L. Svetec.

Prvi poprime na to besedo g. dr. Razlag in razlaga, da se po vsem dozdej znanem razpravljanji in ravnanji sklepati sme, naj se v smislu ranjkega knezoškofa Wolfa za slovar plačujejo vse potrebe, toraj tudi na pr. rokopisi, vredovanje. Za vredovanje se mi zdijo, pravi, sposobni se 1) dr. Miklošič, 2) g. Levstik, 3) dr. Krek, in 4) je bil ranjki Caf. Dobro bi bilo, ko bi kateri teh gospodov lotil se slovarja, ali še bolje dva ali vsi trije skupaj. Gospod Navratil se mi ne zdi že zarad tega, ker je uradnik; boljši bi že bil prof. Pajk. Da se je temu delo izročilo, vzrok je menda to, da je Navratil od pôle zahteval 40 gold., Pajk pa le 24 gold. Vendar naj bi, preden se tiskajo posamesne pôle, pošiljale se znanim jezikoslovcem v pregled, da če tudi nekaj pozneje, dobimo dobro delo.

Za njim se oglasi šolski nadzornik g. J. Šolar, da se mu prof. J. Pajk, ki je opravil izpit iz slovenščine in klasične filologije za višo gimnazijo in tolikanj pečal se že z jezikoslovjem, zdi dokaj sposoben; po nekaterih skušnjah treba bi bilo le z njim storiti gotovo pogodbo, ter sestaviti pravila, po katerih se goditi ima slovarjevo vredovanje. Brez take pogodbe pa naj bi se skusilo po tem, kakor nasvetuje g. Svetec, naj vredovanje po črkah prevzame odbor 3—5 pisateljev s poglavitnim vrednikom.

Za tema spregovori dr. Costa, da potem, kar je povedal včeraj gosp. stolni prošt, posvetovanje današnje nima svoje prejšnje podlage; da niti deželni zbor ali odbor, niti sedanja skupščina nima pravice določevati kaj o vredovanji, plačevanji itd. Čakati nam je dela le spet v prihodnje. Spregovoriti hočem zdaj le besedico o gosp. Navratilu, da se mi zdi prav sposoben. Vidi se to lahko že iz tega, kar je on spisal; že leta 1850 je sestavil vzlasti uradnikom koristno slovnico; on nas je skoraj prvi učil prav rabiti slovenski glagol posebno po knjigi, katero je o njem dal na svetlo. Da je uradnik, to ne bi dela opoviralo; vsaj je tudi g. Cigale uradnik dobro vredil nam prvi del nemško-slovenski. Da nekaj več zahteva od pôle, izhaja od tod, ker je v rokah imel doslej pripravljenega gradiva: 4 pôle iz začetka, 4 iz srede in 4 iz konca, ter spoznal, da bode konečno vredovanje še mnogo dela in truda stalo. Kar se tiče g. Levstika, mu nikakor ne odrekam jezikoslovne znanosti; opomnim le, da dela njegovega, kar ga je po večletnem pripravljanji priobčil, ni odobril sam Miklošič.

O teh imenih poprime besedo dr. Zarnik, da kritika, katero je o Levstiku dal Miklošič, nikakor ne zadeva stvari same, marveč le sistemo, le obliko, češ, da je preobširna, da bi je tako ne mogel dodelati. Kar Levstik piše, je vse izvrstno in „ženialno“. To je Miklošičeva rabsodba o Levstiku, ki se bere lahko v „Novicah“ pred nekaterimi leti. Sicer pa je znano, da Miklošič čisla Levstika kot prvega poznavatelja jezika slovenskega. Toliko v obrambo Levstikovo.

Gosp. deželni glavar je vselej sproti omenil, na pr. dr. Razlagu, da je poskrbljeno zato, da se poizvé kritika pred natiskanjem in tudi, česar je dr. Razlag želel, da mu pomaga v Mariboru še kateri profesor izvedenec; gosp. Šolarju, da je gotova pogodba tudi že sklenjena, kolikor je spoznal iz besedi g. prošta Pogačarja, kateremu hoče naznaniti sicer vse, kar se je danes govorilo.

Naposled spregovori še dr. Zarnik, češ, slovar, ki se ima zdelovati, bodi res znanstveno delo, ne kak „beamtenwörterbuch“, kakoršen se je nasvetoval, ne mehanično sestavljen, ki bo v „desetih letih gotovo

zastaran, kakor je dan danes Cigaletov uže antikviran.“ Tak „beamtenwörterbuch“, ki bi kazal, da miza se reče po nemški „tisch“, riba „fisch“ itd., ne bil bi vreden niti desetega dela stroškov, kar jih je že potrosilo se dozdej. Nič ne dé, če se znanstven slovar nekaj zakasni. Za Daljev ruski slovar so priprave delale se 30 let. Edini mož, kateri je sposoben takemu delu, je pa gosp. Levstik. Kar vem, ima g. Levstik gradiva k temu nezmerno veliko, in kakor mi je pravil o neki priložnosti, v 6 letih bi hotel dovršiti tak znanstven slovar. Moje mnenje je toraj, naj g. prošt dr. Pogačar z dotičnim odborom z g. Levstikom sklene pogodbo v ta namen. Tega mnenja so tudi privrženci moji: Vošnjak, Stritar, Jurčič, dr. Celestin, Šuklje, Levec itd. Le ako bi Levstik ne hotel prevzeti omenjenega dela, potem naj se izroči prof. Pajku.

Tudi to obljubi deželni glavar povedati g. proštu ter o 1/2 1 popoldne poslovi skupščino. — „Novice“ naj k temu kratkemu, pa objektivemu sporočilu o tej skupščini dr. Zarniku in njegovim privržencem nasproti za zdaj ponovijo le tolikanj slovečo kritiko Miklošičevo o delu Levstikovem, ki so jo bile priobčile l. 1869 v št. 16, po lističu v poskušnjo natisnjenem: „da to, kar ima v sebi, razodeva izvrstno izvedenost v jezikoznanstvu (katere si je pa on že prej v svesti bil pri Levstiku), da je pa vendar cela ta osnova slovenskega slovnika nepraktična in temu, česar zares potrebujemo, neprimerjena, torej napačna; da bi se v takem slovníku še kak učenjak (ki se posebej ukvarja z etimologijskimi preiskavami) težko razvedel — a kaj pa še le navadni ljudje; da je Levstik spisal pri vsaki besedi pravo monografijo, slovniki pa niso nabrane monografije, ampak so knjige, v katerih se lahko poišče in najde pomen in raba te ali one besede; da noben narod nima takega slovnika; da še Grimmovo velikanško delo ne dopušča etimologiji in oziru na tuje jezike toliko prostora; da je življenje enega človeka prekratko za tako delo, in da bi Levstiku, hotečemu po tem razmerju izdelati celo knjigo, predno bi dospel do polovine, moralo od dela pero razvneti se in izgoreti. In kje bi bil prostor za frazeologijo, ki je tudi potrebna? Praktičnega zanesljivega slovnika potrebujemo, potrebuje ga zdanji rod. Zares popolno pa — to se ve da — ni nobeno človeško delo, toraj tudi to ne bode, če bi se še tako dolgo čakalo in priprave delale.

Tudi nove pisave, ki si prizadeva nekatere slovenske besede nekako postariniti (na pr. kmetije, podnožije, prihodnjest itd.), gospod Miklošič nikakor ni potrdil. Djal je, sklicevaje se na svojo primerjalno gramatiko, da je treba pisati staroslovenščino staroslovenski, zdanjo slovenščino pa tako, kakor zdaj govorimo, ter pristavil, da jezik je prevelik dar božji, kakor da bi ga posamesni človek smel ongaviti.“

Zabavno berilo.

Iz sodnijskega življenja.

Po spominu skušenega starega pravnikarja.

Spisuje Jakob Aléšovec.

I.

Poštna nakaznica.

Mesto J. na spodnjem Avstrijskem je precéj važno za trgovino, ima mnogo kupcev in ker je tudi njegova okolica jako prijetna in zrak posebno na pljučih bolnim zeló ugoden, ni se čuditi, da leto za letom dohaja tje in biva čez poletje tam mnogo tujcev; ravno tako se

ustavljajo tam različni kupčijski potovalci, ponujajoči blago svojih fabrik ali trgovinskih zalog ondotnim kupčevalcem.

Vse ostaja vsaj začasno pri velikem gostilničarju, katerega bomo Mlinar imenovali. Njegov hôtél je izgled hôtélov po naglavnih mestih, popotnik dobí vse, kar si želi, in njegova gostilnica je prevedena z najizvrstnimi sortami vina in najslajša jedila se naročujejo v njegovi kuhinji. Od šampanjca do navadne kislice, od divjega petelina in fazana do navadne piške, — vse to se dobiva pri njem in na to je on dokaj ponosen.

Nekega večera se pripelje z brzovlakom tujec, kateri si dá pokazati najboljšo sobo in naroči pri kletarju dobro večerjo, ki naj se mu prinese v sobo. Pravi, da je vtrujen po dolgem potovanju in ne misli ta večer več zapustiti sobe in to tem manj, ker mu je mesto popolnoma neznan.

Mlinar sam, kateremu se ne zdi sramotno streči svojim gostom, se podá s kletarjem k tujcu in praša, kako vino bi se mu zdelo primerno. Pri tem začne naštevati vse svoje sorte po vrsti.

„Ostaniva pri šampanjcu“, ga vstavi tujec, „tega vina sem že navajen, ker je povsod enako; na drugo zmes se ne morem prav zanesti. Buteljo šampanjca toraj!“

Gostilničar gré za kletarjem, a kmalu se vrne z buteljo šampanjca, katero postrežljivo z umno roko odmaši.

„Bo sicer še kaj vseč gospodu?“ vpraša, ko je nalil gostu prvo kupico.

„Nocoj ne bom potreboval več,“ pravi tujec, „pač pa bi mi zeló vstregli, ako bi mi vedeli za kako privatno stanovanje, ker mislim nekoliko časa si v tem mestu od svojih opravil odpočiti. Hrano bom jemal se vé da, pri vas,“ nadaljuje, ko vidi, da se gostilničarjev obraz nekoliko zatemni, „stanoval bi pa rajši kje drugod, ne zarad morda niže cene, haha, samo zato, ker se mi stanovanje v tako zeló obiskovanem hôtélu, kakor je vaš, malo prenemirno, nepokojno zdi, jaz pa bi bival rad v tihem kraju.“

„Hm, hm,“ odgovori gostilničar, „bom še nocoj dal povelje, da se poprašuje. Jutri mi bo morda že mogoče, vam vstreči z ugodnim poročilom.“

„Pristavim še enkrat, da zarad najemščine mi ni,“ pravi tujec. „Jaz sem navajen gledati bolj na vse drugo, kakor na denar.“

Gospod Mlinar se prikloni ponižno ter odide. Drugi dan naznani on sam lastnoustno svojemu gostu, da se mu je posrečilo najti stanovanje, katero bo po njegovih ponižnih mislih gospodu ugodno.

„Dobro in hvala vam za trud,“ reče tujec na to in pristavi: „Pošljite mi hišnika z računom, da poravnám svoj dozdanji račun!“

„O, se ne mudi, častiti gospod,“ mede gostilničar, „saj boste pri meni obedovati blagovolili —“

„Gotovo, dokler bom tu,“ je odgovor; „toda moja navada je, vse sproti plačevati in te navade ne bom popustil.“

„Kakor vam drago,“ pravi gostilničar in gre. Kmalu za njim vstopi kletar, kateri mu predloži račun.

„Petnajst goldinarjev vsega skup,“ pravi tujec, pogledavši podolgasti list.

„Dovolite, milost,“ si drzne opomniti kletar, „soba, večerja —“

„Ne mislite, da se mi zdi to preveč,“ ga vstavi tujec in izleče veliko denarno listnico iz žepa, „marveč račun je nizek.“

S tem podá kletarju dva desetaka, iz katerih se pripravljá ta nazaj dati.

„Pustite malenkost,“ pa pravi tujec, „marveč pre-

skrbite mi koga, ki mi pokaže stanovanje in nese mojo robo z menoj.“

Služni dah se prikloni do tal in pravi:

„Spodej že stoji naša kočija vam na razpolaganje in po vašo robo bo hitro prišel hôtél ni strežaj.“

Tujec se odpelje v novo stanovanje, gostilničar pa in kletar se priklanjata še, dokler je kočije kaj videti.

Za tem je hodil tujec k obedu vsaki dan na tanko ob pol treh, si izbiral najboljša jedila in pil vselej buteljo šampanjca. Za to je dal kletarju vsako opoldne desetak, iz katerega ni hotel nič nazaj. Zvečer je prihajal ob desetih in dajal natararju za zrezek in malo buteljo šampanjca po petaku, iz katerega ravno tako ni hotel nič nazaj. Se vé da sta na ta način kletar in gostilničar dobila strašno misel o njem in da se je zbudila njuna radovednost; toda zdelo se je obema predrzno in nespodobno popraševati ga po njegovem stanu in drugih okoliščinah. Da mu je imé Engelbert Breier, to sta izvedela po karti, katera mu je iz žepa padla, in da je strašno bogat, o tem sta bila prepričana po vsem, kar sta videla. (Dal. prih.)

Mnogovrstne novice.

* *Sedem otrók*, ki so v gozdu v Kolozserski županiji jagode brali in pod visoko drevo zavetja iskali pred hudim vremenom, je pretekli teden v enem hipu strela ubila.

* Iz Böszoerny-a na Ogerskem donaša telegraf novico, da ondašnji gozdi že dva dni gorijo in da je dosihmal čez 1000 oralov gozda zgorelo. Škoda je neizmerna.

* *Koleri podobna driska v Berlinu* je v samo enem tednu pomorila 409 otrók.

* *Sitna stvar*. Časnik „Obzor“ v Zagrebu v listnici mrličev pristavlja tudi zdravnika, ki je umrlega ozdravljajal.

* V Rumuniji se je ponoči od 3. do 4. dne t. m. pogreznila vas Dejoin v globočino 3 sežnjev. Ker so prebivalci že prejšnji dan bežali, prestrašeni po podzemeljskem bobnenju, zato ni nobenega njih kaka nesreča zadela. Zanimivo je to, da skor vse hiše nepoškodovane kviško stojé.

Naši dopisi.

Na Dunaji 23. julija. — Uradni Dunajski časnik, izdan 14. julija (števil. 158, str. 175), priobčuje, da je avstrijskih železnic glavno nadzorstvo (General-Inspektion) ukazalo moravskim železnicam, v izvrševalni službi držati se národne enakopravnosti, tako namreč, da bodo železnocestnim postajam po Moravskem imena tudi po češki napisana, da se železnocestni uradniki, kateri imajo opravilo z ljudmi, češkega jezika naučé, ter da se bodo ob vožnji imena tistih postaj, katerim se po slovanski drugače pravi nego po nemški, tudi češki napovedovala ali klicala.

Ta ukaz glavnega nadzorstva ima svojo zgodovino, „habent sua fata libelli“.

Pogostoma so različni česko-moravski listi tožili, kako jim železnocestne družbe zanemarjajo pravico do enakosti národne. Ker je pa to bilo vse zastoj, obrnil se je, — kakor je videti iz nekdanjega tednika „Zukunft“ (št. 36 in 37 od leta 1865), — leta 1864 prof. A. V. Šembera, tedaj deželni poslanec, osebno na ravnateljstva državne železnice in severne po cesarji Ferdinandu sloveče železnice ter jima je izročil o tej stvari skromno spomenico, katera je cela natisnjena v omenjenih listih tednika „Zukunft“. Kakošen vspeh je

stati hotela najmogočnejša država v Evropi. S tem pa ni zadovoljila niti svojih državljanov, niti drugih narodov, kajti nabruščeni kremplji Pruskega orla so se večini narodov nevarni zdeli. V Prusiji sami, ki je dobila več milijard odškodovanja od Francozov, so postale vendar-le razmere vedno slabše, ljudstvo, ki je žrtvovalo za svojega kralja cesarja toliko blaga in krvi, ni dobilo za to nobenega odškodovanja; zato se je nezadovoljnost čedalje bolj redila, slišali so se že javni glasovi: „Kaj nam hasne, da smo Francozov premagali? Je zdaj naše materijelno stanje bolje ko pred vojsko? Ravno narobe, zgubili smo sine, očete in delavce in zdaj je vlada mnogo silnejša, nestrpljiva.“ Nezadovoljnost je rastla in Bismark se je po pravici bal, da bi njegova po vojski pridobljena slava v nji popolnoma ne vtonila, kajti že so vdarjali valovi nezadovoljnosti na njegova ušesa. Nekaj se je moralo zgoditi, da se ljudstvu zopet prikupi, posebno ker je po ostrih in neopravičenih verskih postavah in preganjanju katoliških škofov spravil Pruske in vse druge katoličane zoper sebe na noge. Bismark je bil v nevarnosti, da se mu venec slave popolnoma posuši.

Kar mu pride „napad“ v Kissingen-u v največji sili na pomoč. Kdor vse, kar smo rekli, natanko preiščuje in zna logično misliti, ne more drugače, ko vsklikniti: „Ta napad si je Bismark sam naročil!“ Vgodnejšega, kakor ta „napad“, si Bismark zdaj, ko se kaka vojska z lepim izgovorom ne dá pričeti, pač ni mogel želeči; zato je gotovo opravičena misel tistih, ki mislijo, da si je Bismark „morilec“ sam naročil. To misel je opravičil precéj zeló sam in sicer s tem, da je brž zvrnil krivdo tega „napada“ na katoliško stranko in vira iskal pri papežu samem. S tem ste bili pobiti z enim mahljejem dve muhi. Potolčeni so bili — vsaj po njegovem mnenju — katoličani, češ, da mu je vsa katoliška stranka po življenji stregla in „morilec“ Kullman bil le njen poslanec; s tem pa je zadobil ob enem tudi krono mučenika liberalnih idej. V prvem se je nekoliko zmotil, kajti svet še vendar ni tako neumen, da bi se dal tako očitno slepiti; v drugem pa je dosegel svoj namen, slava njegova se poje po vsi po njegovem „švindelnu“ oslepljeni Evropi, in, kakor smo že omenili, postal je prav malik. Da je postal malik tako zvanega liberalnega nemškega naroda, se ima zahvaliti nekoliko prusaškim časnikom, ki mu — se vé da, za dober denar — pojó slavo, bolj še pa svoji glavi, ki vé, da svet dandanes vlada denar in — „švindeln“ — sleparstvo. Kaj mu je za par sto tisučev, če se ž njimi zopet rehabilitira, zopet si pridobi slavo? Saj jih je dobil od Francozov, tedaj jih lahko dá. Za denar se vse dobí, smo že rekli, tudi „morilec“, kateremu se dá po dokončani preiskavi, ko je že obsojen, prilika, da pobegne v Ameriko, in nekaj tisučev na pot, od katerih živi tam brez preganjanja in skrbi.

Bismark pa se lahko v pest smeje, ko vidi, kako lahkoverni so ljudje, ki se dajo tako lepo slepariti. Da, dokler bo svet tako podkupljiv in „švindelnu“ vdan, kakor je, bo slava pač po ceni in tist vsegamogočen, kdor bo v „švindelnu“ bolj nesramen in izurjen. Bismark je zdaj zlato tele, okoli katerega pleše vsa liberalna véliko-nemška četa, med njo pa tudi naši malo-slovenci, ki so se Bismarkovega kulta prijeli bolj iz nevednosti in sovraštva do duhovščine in „klerikalcev“, kakor iz kakega količkaj pametnega namena.

Naj le pleše ta zmes krog tega zlatega teleta, le; kar naenkrat bo tele odprlo svoje žrelo in požrlo vse, kar mu bo preblizo prišlo.

Zabavno berilo.

Iz sodnijskega življenja.

Po spominu skušenega starega pravnika.

Spisuje Jakob Aléšovec.

I.

Poštne nakaznice.

(Dalje.)

To je trpelo kakih štirinajst dni, kar pride tujec nekega večera brž po sedmi uri, toraj za-nj nenavadni čas, v gostilno sobo. Kakor po navadi si naroči buteljo šampanjca, katero mu krčmar sam prinese. Ko jo odmaši, vidi, da ima tujec pred sabo telegram. Da bi se ne zdel nesramen ali silen, se hitro odmakne, pa tujec, ki je navadno le malo govoril, se takrat obrne proti njemu in ga nagovori:

„Gospod Mlinar!“

Gostilničar, vesel, da ima njegov gost enkrat namen spustiti se ž njim v razgovor, hitro pristopi.

„Gospod Mlinar,“ nadaljuje tujec, „tu me vidite v silni zadregi; skoro ne vem, kaj mi je storiti.“

„O, prosim, kar je v moji moči —“, odgovori krčmar radovoljno.

„Jaz bi potreboval le vašega svéta,“ prične tujec zopet. „Tù vidite telegram, kateri me kliče na Dunaj v silnih rodovinskih zadevah in sicer bi moral v tem hipu odpotovati.“

„Brzovlak odide čez poldrugo uro,“ opomni krčmar, pogledavši na svojo zlato žepno uro.

„Telegram mi je prišel ravno zdaj, sicer bi ne bil v zadregi —“

„Oprostite, če je zadrega denarna, moja kasa vam je na razpolaganje.“

„Tega ne zahtevam,“ pravi tujec, „jaz bi le rad, da bi mi pomagali s svetom. Glejte tù“ — v tem izleče iz svoje listnice štiri poštne nakaznice — „so mi došli včeraj po pošti mesečni dohodki, v štirih nakaznicah po 1000 gold. Ker pa še danes nisem potreboval denarja in se nisem nadjal, da mi bo tako hitro treba odpotovati, še nisem šel na pošto jih zamenit za gotovino. Zdaj pa je poštna kasa že zaprta, toraj bi bilo brez vspeha, ako bi se tam oglasil.“

„Da, da, zdaj je že zaprta,“ opomni gostilničar, vnovič pogledavši na uro.

„Moja prošnja do vas bi toraj bila, da bi mi, ker vam je mesto znano, imenovali kakega denarnega trgovca, kako banko, ki bi mi na te izkaznice, ko jih podpišem, izplačala nakazani znesek proti navadni proviziji, se ve da.“

„Bojim se, da bi ne bilo povsod že zaprto. Morda bi jaz smel vam ponuditi svojo kaso?“ vpraša gostilničar počasno.

„Vas bi ne hotel nadlegovati“, odgovori tujec, „dasiravno je, kakor vidite, stvar čisto poštena. Nakaznice so oddane v M., kar kaže poštni štampelj, in prišle včeraj sem; tù so tudi zapisne številke došle pošte. Le mojega podpisa še manjka, ker, kakor sem omenil, nisem nadjal se, da mi bo danes treba še denarja.“

„Prav srečnega se štejem, da je meni mogoče, vam vstreči. Ravno danes sem dobil večí znesek, navadno nimam dosti gotovine v kasi. Če vam je toraj drago le par minut počakati —“

Gostilničar hití iz sobe, a čez par trenutkov pride nazaj in položi znesek 4000 gold. v večih bankovcih pred tujca na mizo.

„Vam si skore ne upam ponuditi provizije,“ pravi ta in vtikuje bankovce v svojo listnico, „toda —“

„Prosim, mi je velika čast, da vam morem skazati prijaznost, sicer bi bila to le kupčija,“ se izgovarja Mlinar.

„Zdaj mi je le še podpisati nakaznice.“

„Nikakor ni potrebno,“ hiti gostilničar z odgovorom, „vaše imé in potrdilo —“

„Varnost mora biti, prijatelj“, vgovarja tujec, „vrh tega mi nakaznice ne hasnijo nič in morda me opravila dalje časa na Dunaji pridržé. Dajte mi peró in črnilo in jutri pošljite na pošto, tako je stvar najprej pri kraju. Vrnivši se nazaj se vam bom že še drugače hvaležnega skazal.“

Mlinar prinese pero in črnilo in tujec podpiše nakaznice z gladkimi, lepopisnimi črkami „Engelbert Breier“, ter podá jih Mlinarju, plača kakor navadno z desetakom in gré, spremljen po globokih priklonih kletarja in njegovega gospoda. Zunaj se vsede v voz fijakarja, kateremu veli ga peljati na železnico, in se odpelje. — — — — —

Jaz sem bil takrat preiskovalni sodnik v tistem mestu. Ura je tekla proti desetim zjutraj, ko sem sedel v svoji pisarni prebirajoč velik zvezek aktov neke prav zamotane preiskave, kar potrka nekdo na vrata in ne čakajoč mojega „noter“, vstopi dobro mi znan gostilničar Mlinar plahega obraza in nemirnega bitja, brisajoč si pot iz obraza.

Grem mu naproti in ga nagovorim:

„Kaj pa je vas pripodilo v te vam nenavajene prostore?“

„Oh, gospod svetovalec,“ sopiha Mlinar, „pomagajte mi! Ogoljufan sem, strašno osleparjen, — za 4000 gld.“

„Ni mogoče!“ odgovorim jaz strmeč.

„To se je tudi meni zdelo, posebno po teh nakaznicah.“ S temi besedami privleče iz žepa štiri poštne nakaznice po 1000 gold. in jih podá meni. Jaz jih pogledam, potem njega in pravim:

„To so štiri nakaznice na tukajšnjo pošto v znesku 4000 gold.“

„Za katere pa pošta ne krajcarja ne dá,“ pristavi Mlinar tužnega glasú.

„Kako da ne? Saj so, kakor vidim, po poštnem redu narejene, frankovane, izpolnjene, štempljene.“

„Vse ponarejeno. Ko sem jih ravnokar na pošti prezentiral za izplačanje, se mi je povedalo, da nobena teh nakaznic tej pošti ni došla, in na telegrafično vprašanje do pošte v M. se mi je odgovorilo, da tam ni bila nobena tega napisa in s tem zneskom oddana. Jaz sem goljufan, prevarjen, osleparjen; pomagajte mi vi, gospod svetovalec, da dobim svoj denar nazaj.“

Jaz začnem nakaznice bolj na tanko pregledovati, a zapaziti ni ničesar, kar bi pokazalo ponarejenje; celó štempljeni pošte v M., ki se dobro poznajo, niso čisto nič različni od drugih. (Dal. prih.)

Mnogovrstne novice.

* *Baron Anzelm Rothschild*, največi bogatin svetá, je te dni umrl v Döblingu pri Dunaji in zapustil okoli 500 milijonov gold., od katerih v državno blagajnico našega cesarstva pade okoli 6 milijonov gold. davka (pristojbine dedšinske). Njegov ded je ustanovnik glasovite Rothschildove rodovine, pred katero so se vklanjali in se še vklanajo cesarji in kralji.

* *Raka 8 funtov težkega* so nedavno vjeli v reki Tisi na Ogorskem, kamor je, kakor mislijo, zašel po Donavi iz Črnega morja.

Naši dopisi.

V Gorici 31. julija. — Zdaj smo zadovoljni! Vsa dežela je imela zadosti dežja. — Turšica — prva in pozna — je lepa. Krompir bi bil lahko debelejši, ko je. Grozdja je v Brdih veliko in zdravega, v dolini Goriški po mestih lepo visi, toda je tu pa tam začelo bolehati, nadejamo se pa, da ne bo hudega. V Lahih ne bo obilne vendime tam, koder je (2 leti za endrugoma) toča trte poškodovala, drugod imajo grozdja dovolj. Na Ipavskem je uni pot burja veliko škodila; po Krasu bo menda srednja reč. — Tako! „Primum vivere, deinde philosophari.“ To je po slovenski: poprej krompir, potlej — slovnico. Pisal sem namreč poslednjikrat, da prihodnjic — „pišemo“ nekaj slovničnega. Jez mislim, da je nastopil pri nas v slovničnih in stilističnih rečeh prav „gmajn potop“. (Prosim, naj se jemlje „gmajn“ v pomenu „gemein“.) Odkar imamo neke časnike ali prav za prav časnikarje — razbite so vse spono slovničnih pravil; in ker imajo mnogi, sosebno mladina navado, zajemati si mnogotero in tako tudi slovnično modrost iz časnikov, ni čuda, da je rod slabih pisateljev od dne do dne veči ter da moramo čitati med nekaterimi dobrimi takih spisov, da je groza. Kdor je opazoval ves razvoj milega našega jezika od tistega časa naprej, ko smo bili (za Bacha) politično nemi, kdor vé, kako se je vršila borba zaradi „ega“ in „iga“, kako je Navratil sprožil razprave o dovršnikih in nedovršnikih, kako je Cigale vsako toliko — po dolzih razpravah — pravila ustanavljal, na pr. zastran vezave in porazstave besedi v stavku, zastran brezglasnic in sto družih reči; kdor je Marnov Jezičnik, J. Šolarjevo „Tempus- und Moduslehre“ prebiral, kdor je Janežičevo, na podlagi več ko desetletnih jezikoslovnih razpravljanj in raznih učenih knjig sezidano, v vseh kotih Slovenije v rokopisu pregledano slovnico prebral in razumel in si še Levstika zraven privzel; kdor je vse to in mnogo družega doživel, pa mora zdaj gledati, kako se naš jezik pači, — pači po vsem, kar sem navedel, in vkljub vsemu: on mora tužno vsklikniti: O tempora! Nekateri se spotikajo nad posameznimi besedami, na pr. „baš“, „barem“, „šče“ in družimi tacimi; a kaj je to memo družih, oblikoslovnih in sosebno sintaktičnih napak?! Kako ogromna nevednost tiči na pr. v besedi „moraličen“ namesti „moralen“ (ker se reče v lat. *moralis* in ne *moralicus*)! Naši pisatelji ne poznajo več razločka med določnim in nedoločnim pridevnikom (lep in lepi jim je vse eno!); svojivnim zaimkom pritikajo i (na priliko „njeni vrt“ namesti „njen vrt“); svojivnih obrazil pri izpeljavi pridevnikov iz ženskih imen ne poznajo (zato pišejo „tetini vrt“ namesti „tetin vrt“). Najbolj pa se moramo čuditi tistim, kateri ne čutijo več razločka med glagoli dovršniki in nedovršniki in ne znajo več časov (čujte — časov!) razločevati. Danes na pr. sem čital ta-le rek; „... Knjiga se začne jutri razpošiljati in v pondeljek jo kupci že dobivajo...“ Človek, ki se predrzne občinstvu s tako pisavo v obraz biti, je zaslužil, da bi ga kak slovensk areopag obsodil, da ne bi smel nikdar več ne pisati, ne govoriti slovenski. In to ni še vse. Ni davno, kar sem v nekem časniku bral: „Včeraj se nam piše...“ Tako pišejo naši „tônangeberji“! Te črtice naj bodo le splošna karakteristika modérne naše pisave. Nikdar ne bi bil jez veroval, da nam je mogoče, tako globoko pasti. Pa kaj, zmešnjava ni le v pisanji, temuč tudi v pojmih o dobrem pisanji. Ustrašil sem se, ko sem čital, koga — sicer bistroumi — g. dr. Zarnik za auktoritêto (*sit formae verbi venia!*) v jezikoslovnih rečeh navaja. Kako vsaj 2 izmed njegovih 6 veljakov pišeta,

mladoslovenci menda mislijo, da veljá le dvoje: ali sedanja ustava, ali pa absolutizem. Al sedanja ustava je bila nalašč, po posebni politični aritmetiki tako narejena, da zagotavlja vladajoči centralistični in nemškutarski stranki večino. Če bodo Slovenci za mladimi voditelji šli na tla te ustave, je ponemčenje naroda slovenskega le še vprašanje časa.“

Tedaj daleč od nas živeči politikar, kateri se zamore vzdigniti visoko nad naše domače prepire in soditi naše razmere nepristransko, je prišel do prepričanja, da politika mladoslovencev tira narod slovenski pod tujčevo peto, da ga bo spravila ob narodnost! Čuj, narod slovenski, in odpri oči, da vidiš, kam boš prišel, če greš za voditelji mladih!

Tudi mladočehom, kateri so nekoliko poštenejši od naših mladičev, „Reform“ pové resnico v sledečih besedah:

„Mladočehi hočejo pripoznati ustavo le gledé deželnega zbora, v katerega hočejo vstopiti, da bi se tam pridružili liberalni stranki in priborili narodu Českemu dobrote modernega liberalizma. Kar se pa tiče državo-pravnega vprašanja, hočejo se s starimi vred zvesto držati deklaracije. To pa je drugo drugemu nasprotno, kajti po deklaraciji je tudi deželni zbor nepostaven; vendar se to lahko na strani pustí in tudi pripozná, da utegnejo mladočehi v deželnem zboru marsikaj koristnega doseči; toda bodo vendar le podpirali ono stranko, katera se zgodovinski samostalnosti kraljestva Českega le posmehuje. V Gregrjevem spisu se več ko stokrat nahaja izraz „svobodomiselna stranka.“ To ravno je glavna stvar: mladočehi hočejo namreč nemškim liberalcem pokazati, da so tudi oni svobodomiselni. Al tu gré najprvo za samostalnost kraljestva Českega, zato bi morala svobodomiselnost vsakega zvestega sina domovine Česke najprvo obstati v tem, da stoji za svobodo kraljestva Českega kot takega. V samostalnem kraljestvu Českem se bodo potem kakor v vsaki drugi deželi, to se razumi samo po sebi, oživile različne politične, cerkvene, socijalne stranke. Naj se mladočehi, če hočejo, imenujejo „par excellence“ svobodomiselna stranka; vendar spoznati bi morali, da svobodomiselnost sama na sebi ne more kraljestva Českega priboriti, né ohraniti. Naj bi se učili od Ogrov. Dokler ni bilo Ogersko kraljestvo samostalno, bila je na Ogerskem le ena stranka, ki ni najprvo se potezala za nič drugega nego za to, da postane domovina zopet samostalna, kakor je že bila. Zdaj se razvijajo v samostalnem kraljestvu naravno narodne, politične, cerkvene, socijalne stranke.“

Svojo sodbo o teh mladih sklepa „Ref.“ z obema, mladočehom in mladoslovencom namenjenimi besedami, katero naj bi si oboji dobro zapomnili, namreč:

„Popolnoma edini so mladoslovenci in mladočehi v tem, da so se odpovedali „klerikalcem“ in pridružili boju zoper „ultramontanizem“. No, se vé da, to je zdaj taka navada; al slovenski in česki mladiči bi morali vendar le premisliti, da se z necerkveno politiko ločijo od večine naroda svojega.“

Slovansko slovstvo.

* „Narodnost“ se zove politični list, ki je pretekli mesec začel izhajati v Oseku vsako sredo in soboto, tiskan deloma s cirilico. Cena mu je po pošti za četr leta 2 gold. 40 kr., za pol leta 4 gold. 80 kr. Vreduje ga gosp. Vaso Gjurjgević.

* „Vertec“, časopis s podobami za slovensko mladost, v vsakem listu lepo spolnuje svojo nalogo: podučevati šolsko mladino, ob enem pa tudi kratkočasiti

jo; to tudi v zadnjem svojem listu za mesec avgust z mirno tvarino v prosti in vezani besedi. Radostni smo zapazili, da je gospá Lujiza Pesjakova še zmirom podpornica „Verteca“. Dve čedni podobi kinčate ta list, namreč podoba Blejskih toplic s kratkim popisom najlepšega kraja domovine naše — Blejskega jezera; druga slika pa mladini kaže podobo volka tudi s popisom te samogoltné zveri, katere se tudi po naši deželi še celó o poletinskem času več okoli klati.

Zabavno berilo.

Iz sodnijskega življenja.

Po spominu skušenega starega pravnika.

Spisuje Jakob Aléšovec.

I.

Poštne nakaznice.

(Dalje.)

Na moje vprašanje mi Mlinar vse do pičice pové, popiše na tanko tujca in vse, kar je vedel o njem. Res, da ni bilo veliko za vspešno sodnijsko zasledovanje, in jaz tudi nisem preveč obetal Mlinarju; največ ležeče je bilo na naglosti, toraj sem najprvo dal telegrafovati po vseh železniških potezah, ob enem pa poslal dva svojih najboljših agentov za njim po železnici na obe strani. Mlinarju sem obljubil, da se ne bo nič zanemarilo, kar bi bilo v stanu nam hudodelnika dati v pest. Mož odide le malo potolažen.

Za njim se podam jaz naravnost na kolodvor. Pred hôtelom pa še prašam po fijakarju, kateri je peljal tujca, a ta mi ne vé drugega povedati, ko da ga je peljal do kolodvora, kjer je oni stopil pred kaso. Dalje ga ni videl.

Pri kasi na kolodvoru zvem, da je nekdo, kateri je bil podoben po meni popisanemu, po noči vzel karto do prve postaje, do Dunaja ni bila oddana nobena karta. Železnično osebje mi je povedalo, da je vstopil tak človek v voz I. reda. To je bilo vse, kar sem na kolodvoru zvedel, moja agenta sta se bila že odpeljala vsak na svojo stran.

Vračajoč se oglašim tudi pri telegrafični uradnji, da bi dobil, ako je mogoče, oni telegram, ki je došel tujcu. Uradnik, ki je imel prejšnji dan službo, pa mi naznani, da takega telegrama, o kakoršnem jaz govorim, ni bilo, da mora toraj izmišljen biti. Tudi preiskava tujčevega stanovanja je bila brez vsega vspeha; od hišnih ljudi sem le toliko izvedel, da je prebivalec onega stanovanja izročil ključe hišniku, rekoč, da gre za nekoliko časa na Dunaj; svojo malo trružico pa je seboj vzel in tako ni bilo v stanovanji najti nič, na kar bi se mogla preiskava naslanjati.

Iz vsega tega sem sklepal, da imam opraviti z izurjenim goljufom, toraj mi je bilo treba na pomoč klicati vse svoje sodnijske skušnje in juridične vednosti. Čakal sem prav težko svojih za hudodelnikom poslanih agentov. Čez dva dni se vrnetá, a brez hudodelnika; prvi, ki je odpeljal se proti Dunaji in se vstavil na prvi postaji, je pač zvedel, da je popisanemu podoben človek stopil tam iz voza I. reda, a kam je šel, tega ni nihče vedel povedati. V celem kraju ni bilo sledu o njem, noben voznik ga ni peljal, v nobeni gostilnici se ni pokazal, sploh je bilo vse, kakor bi se bil zunaj kolodvora v zemljo vdrl.

To poročilo je bilo za-me malo tolažljivo. Tudi od drugih krajev je bilo vse tiho, le na Dunaji so bili prijeli nekoga, ki je pa naglo dokazal, da je bil tisti dan

in tisto uro, ko se je hudodelstvo zgodilo, na Dunaji v neki kavarni.

Tako je preteklo več mesecev in jaz sem spoznal, da je hudodelnik vsaj za zdaj postavi nedosegljiv, ker ni bilo o njem ne duha ne sluha. Gostilničar se je, čeravno težko, popolnoma odpovedal upanji, da bi svoj denar še kedaj videl.

Ni mi treba še posebno opomniti, da je bilo tudi ime „Engelbert Breier“ izmišljeno in v tistem kraju, kjer bi bile imele biti nakaznice oddane, ni poznal nihče človeka tega imena. — — —

Kmalopoj tej dogodbi sem bil premeščen k preiskalni sodnji v mesto L. na Českem. Tam je bilo mnogo opravila, ker mi je moj prednik pustil vse v najlepšem neredu. Služba me je vezala skoro ves dan na pisarnico, toraj nisem imel dosti prostega časa. Pri nekem službenem izletu iz mesta naletim nenadoma na sošolca, nekdanjega najbližjega prijatelja svojega, katerega nisem več let že videl in tudi o njem nič slišal. Po ponovljenem prijateljstvu me hitro povabi k sebi na dom; imel je posestvo in lepo fabriko blizu tistega kraja, kamor sem bil prišel v službenih opravkih, in mi ni dal prej miru, da sem se še tisti dan z njim peljal. Ker sem bil s svojim opravilom gotov, sem se mu prav radosten podal.

Med potjo mi pripoveduje, da je oženjen in oče hčere, katera se ima tudi v kratkem omožiti. O svoji ženi mi je pravil toliko ljubeznjivega, da me je prav radovednost trla, videti njegov „hišni zaklad“, kakor mi je ženo hvalil.

Pripeljeva se na dvorišče, moj prijatelj izroči konje in voz služabniku, prime mene za roko ter me pelje v svojo rodovinsko sobo, ki je bila pri tleh in ob enem jedilna izba. Ko vstopiva, se vzdignete dve ženski v priprosti, a čedni domači obleki, ki ste prej sedeli pri mizici tik okna, kakor se je videlo, pri šivanji; prva starejša jako ljubeznjive, a mlajša popolnoma zapeljive postave in zdaj zarudelega obraza.

„Tù, Mina“, spregovori prijatelj in potisne mene malo naprej, „tù ti predstavljam svojega ravnokar zopet najdenega prijatelja in sošolca, zdaj hudega preiskovalnega sodnika v mestu. Ha, ha, Ljudmila, hči moja, nič se ga ne boj; dokler ne pride s pisarji, žandarji in drugim sodnijskim orodjem, ni nikakor nevaren.“

„Posebno, če se mi prikažejo bitja vaše ljubeznjive vrste, gospodična“, hitim jaz nadaljevati govor svojega prijatelja. „Tudi gospá bo oprostila, da tako nenadno napadem jo v njenem prijetnem domovju.“

Gospá pristopi in mi podá roko. „Prav veselí me sprejeti tukaj prijatelja svojega moža, o katerem mi je že marsikaj pripovedoval.“

Znanstvo v hiši mojega prijatelja je bilo storjeno; pri obedu sem imel priliko spoznati res vrle lastnosti hišne gospodinje, katera je bila ravno tako modra, kakor ljubeznjiva. Hči Ljudmila, dasiravno še malo plašna in molčeča, zdela se mi je popolnoma materne narave in lepote, tako da sem res zavidal moža, kateremu je bila namenjena.

Med pogovorom pravi prijatelj moj: „Saj si tudi lovec, ne?“

„Le tako imenovani nedeljski lovec“, odgovorim, „čveteronogati zverini še nisem posebno veliko žalega storil.“

„Sodnijska gospoda je bolj na dvojenogate zverine dresirana“, nadaljuje moj prijatelj smehljajoč se. „Vendar mislim, da boš vedel človeka in pesá ločiti od zajca, toraj te povabim za nedeljo in pondeljek, ko sta ravno dva praznika skup, k sebi. Prišlo jih bo več, prvi dan bomo streljali po gozdu, drugi dan pa domá z buteljami, ker bo — Ljudmila, ne bodi rudeča kot škrlat —

zaroka moje hčere. Pri tej priliki boš spoznal tudi njenega ženina, gospoda žl. Planavskega.“

Ljudmila postane rudeča kot pirih.

„Gratulujem, gospodična“, pravim jaz, „ker sem že naprej prepričan, da mora mladenič, katerega ste si vi izvolili, biti zbirka vseh prednosti moškega spôla.“

„No, no, to ravno ni“, govori oče, „a vendar je možak, kateri se mora vsakemu prvi hip prikupiti. Pa saj ga boš videl in potem sam sodil, ker veš ceniti človeško blago.“

Že pozno v noči se odpeljem od gostoljubne hiše, kjer se je meni, neoženjenemu samcu, prav domače zdelo, zastavivši prijatelju besedo, da prihodnja dva praznika gotovo pridem. (Dal. prih.)

Mnogovrstne novice.

* *Največi most na svetu* so pa ravno zdaj dodelali Amerikanci v mestu St. Louis čez največo (zavolj razvoja više 750 milj) reko Misisipi. Most je stal svojih 20 milijonov gold. Dodelali so ga v 7 letih. Njegovi stebri so 78—111 čevljev globoko spuščeni v skalnata tla, ki se dosejajo komaj 60—90 čevljev pod blatnim dnom rekine struge. Železni oboki, kateri se mogočno spenjajo od stebra do stebra tehtajo 112.000 centov. Ves most, 270 sežnjev dolg, ima 2 oddelka ali stropa. Spodnji strop je za železnico, zgornji pa služi potcem in voznikom.

* *Čudna bratovska ljubezen*. — V Celji je stal one dni neki Luka M. pred porotniki, obdolžen, da je svojega tovarša C. umoril. On sam je tajil, al priče so dokazale, da je le on mogel biti morilec, ker je bil z umorjenim sam v hosti in na-nj jezen, in da je do smrti zadeti C., predno je umrl, sam izrekel: „Luka me je!“ Porotniki so bili po vsem tem prepričani, da je on morilec ter ga spoznali krivega, sodnija pa ga je obsodila k smrti na vislicah. Ko zatoženec sliši, da je k smrti obsojen, se zgrudi na tla, morali so ga nesti iz sodnijske sobe. Prišedši k zavesti pa pokliče svojega zagovornika in mu razkrije skrivnost, da namreč ni on morilec, marveč njegov brat, to vé vsa rodovina njegova; on je vedé, da bo zarad tatvine že tako v ječo obsojen, hotel še kazni, ki gré bratu zarad umora, na-se vzeti, tako so se domá zgovorili; sedel bi bil za brata, a na vislicah za-nj umreti noče, to uniči vso rodovinsko pogodbo. Zagovornik naznani vse to nemudoma sodnji, katera pošlje komisijo po brata; pa komisija ga sreča že na poti gredečega k sodnji, kateri se je hotel sam izdati, ker je slišal, da je brat k smrti obsojen, česar ni pričakoval. Zdaj se je preiskava vnovič začela, smrtna obsodba pa, se vé, da, pride ob veljavo. To je res čudna bratovska ljubezen, ki bi bila kaj boljšega vredna.

Naši dopisi.

Iz Marije Zvezde v Bosni. V. L. — Iz Dunaja so nas opomnili, naj bi skušali sušenje češpelj, ki je po Bosni že tako bolje kakor drugod, še kaj zboljšati. Tu mi pride na misel, da so „Novice“ nekdanj to reč popisovale in če se ne motim, tudi zboljšano bosensko sušilnico priporočale ter njen obris prinesle. Ako je tako, kakor mislim, da imajo „Novice“ obris zboljšane bosenske sušilnice, jih lepo prosim, naj blagovolijo mi poslati tisti obris,*) tisti list „Novic“ in popis tistega obrisa, bomo skušali enako sušilnico napraviti in djansko pokazati ljudém, katera sušilnica je bolj,

*) Obrisi in popis prejmete pod križnim zavitkom.

venci z drugimi Jugoslovani, in naše približanje k južnim bratom bi se po tej poti začelo oživljati; in tretjič, kar je največ vredno, naši mladenči ne bi se odtujili domovini, ampak polni domoljubja in ljubezni za slovansko misel prišli bi domu in stopili v svoj delokrog, domovini na blagor in čast.

Ugovarjalo se bo morda, da na Zagrebški univerzi ne bodo iz začetka učni pripomočki tako bogati, ko po drugih starejših vseučiliščih; to se ne dá tajiti; a pomisliti je zopet, da kdor ima veselje za uk in za svojo stroko, se iz živih razgovorov in iz malo knjig več nauči, ko oni, ki se uči le zavolj skušnje in knjig na cente požré. Da bi naši dijaki v Zagrebu več veselje za uk imeli, je jasno: 1. profesorji so narodnjaki in bodo z veseljem iz rodoljubja več za uk storili, ko drugi, ki odberejo svoje ure, ker so plačani, družega interesa pri stvari pa nimajo; 2. svobodno gibanje slovanskih dijakov, ki se bodo čutili kot gospodarje slovanske univerze, prouzročilo bo tudi svobodno duševno razvijanje v slovanskem duhu, in ponos jim bo branil privezati slovansko vedo in umetnost na triumfatorični voz tujega učenjastva. To vse se ne dá ovreči.

Res, nesrečni dvalizem nam je tukaj zeló na kvar, in misliti nam je na pota in sredstva, kako bi ovire odpravili, ki nam zabranjujejo vhod v Zagrebško svetišče vednosti.

Kličemo toraj naše rodoljube, in v prvi vrsti naše poslance, naj to stvar v roke vzamejo, in naj poskusijo vsa mogoča sredstva do zaželenega cilja. Pri državnem zboru ne opravimo nič, pri ministerstvu tudi nič, morda nam bodo celó Madjari ovire stavljali; najboljša pot se nam še zdi naravnost do cesarja. Pred začetkom ni treba obupati. Vsakako pa bi mi želeli, ko bi prihodnji Kranjski deželni zbor poprijel se te stvari in za resno doganjanje tega, da bi diplomati Zagrebške univerze vsaj tudi veljavo imeli po vsi Avstriji, potrebne korake storil.

Mar morajo tudi vede imeti colno mejo?!

Slovstvene stvari.

O slovensko-nemškem slovarju.

(Odgovor Navratilov.)

Dokler sem se bavil na odpočinku v lepi deželi Moravski ter se veselil krepkega narodnega življenja, posebno starih narodnih pesmi, ki se razlegajo o žetvi in košnji po ravnem polju okrog in okrog, — dobil sem glas, da se je vnela v predragi mi domovini nova vojska — k sreči samo „pismena“ — zarad slovensko-nemškega slovarja (Wolfovega), in da napadajo nekteri i mene. Vendar se mi ni zdelo potrebno, da bi odgovoril na prvi „razgovor“ („Slov. Nar.“ št. 161 t. l.). Vrnivši se te dni na Dunaj, najdem pa v prijateljskem listu „Slovenca“ (št. 85 in 86) s pripiskom vred: „To vendar ne sme brez resnega odgovora ostati!“

To mi je velevala tudi čast in poštenje, potem ko sem prebral Cafov sramotni odpis, naveden v razglašenem zagovoru Pogačarjevem, v katerem se opravičuje preučeni ta gospod čudno in prečudno, zakaj je kupil tako dragó... mačka v vreči itd. — Bližaje se odgovoru na Cafov odpis vprašam gredoč: Je li pa preučeni, preolikani g. dr. J. Kriz. Pogačar ravnal po „Olikanega Slovenca“ pravilih s tem, da je razglasil tak „osebujen“ (privaten) list Cafov? — Je li opral sebe do čistega, polivaje mene s tujo kalužo? — Naj sodijo drugi!

Kaj in kako naj odgovorim zdaj g. Cafu, ki ga ni več med živimi? Dokler sem to premišljal in

prebiral druge časnike slovanske, katerih nisem imel prilike čitati na Moravskem, — zasledim v „Besedniku“ (str. 75) neznano mi poprej strašno žalostno novico, da se je g. Jurij („Oroslav“) Caf — ne bodi mu oponošeno! — 3. u. m. ustrelil sam „v stanju popolne blaznosti“ kot doslužen duhoven.....

Oj dragi, nesrečni moj „Oroslave“! zdaj ti odpuščam iz vsega srca vse — vse. Zdaj mi je v razglašenem tvojem odpisu jasno vse ono, česar nisem mogel poprej razumeti ter sem si mislil nehoté: Je li bil ta človek ondaj, ko je to pisal, popolnem zdravega razuma? Če tudi, vrli domorodec, ondaj nisi blodil še popolnoma; tako „krivo sklepanje“ (falsche Schlussfolgerungen) in tolika strast (da-si sem slišal praviti, kako si bil „dobra duša“), — to oboje mi svedoči tebi na čast, da se je.... cimila blaznost po malem že ondaj, ko si pisal tako strastno ter sklepal tako krivo. (Dal. prih.)

Zabavno berilo.

Iz sodnijskega življenja.

Po spominu skušenega starega pravnika.

Spisuje Jakob Aléšovec.

I.

Poštne nakaznice.

(Dalje.)

Z delom preobloženemu preteče mi kmalo teden in soboto večer me vzame prijatelj seboj, ki je imel ravno v mestu nekaj opraviti. Na njegovem domu najdem že več gostov, toraj se ta večer nisem mogel veliko meniti z gospó, še manj pa s hčerjo nevesto, katera je imela tisti večer besede in pogled le za svojega ženina. Po vredbi gospodarja smo šli vsi tudi prej k pokoju, ker je drug dan zarano moralo odriniti vse na lov.

Dan se napoči in družba lovcev, med njimi tudi jaz s krasno dvocevko svojega prijatelja, se po malem zajuterku odpravi na lov. Vse je šlo po poti brez posebnega reda, zdaj sem imel tega tovariša, zdaj onega, le ženin se me je, kakor se mi je zdelo, nekako ogibal. To me je dražilo, da sem nalašč skušal se mu pridružiti, kar se mi je tudi posrečilo in sicer pri nekem prelazu, kjer je nekoliko omahnil, a jaz sem ga zdržal, da ni padel.

„Hvala vam lepa, gospod svetovalec“, pravi nekako zadrežno, skoro bi bil padel.“

„Mladega ženina se mora varovati“, poprimem jaz hitro besedo, „posebno še, ker se skaže s tem nježni nevesti ljubav.“

S tem je bil dan povod daljnemu pogovoru, kate-rega se pa moj tovariš ni hotel kaj živo poprijeti, dasi-ravno sem jaz brenknil zdaj ob to, zdaj ob ono struno. Še celó moja hvala nevestinih prednosti ga ni mogla posebno vneti. Pripisujoč to mrzlost mišljenju njegovemu na nevesto ga popustim in se pridružim svojemu prijatelju gospodarju.

Dospemo na stališča, se razdelimo in lov se prične. Poka je bilo mnogo, tudi jaz sem zakadil za memo tekočim zajcem, kateri je pa vsled tega le še bolj urno tekkel. Plen je bil konečno lep, več zajcev in troje srnjakov, katerih najtežega je bil ženin vstrelil. Zarad tega srečnega vspeha se je vrnilo vse židane volje proti domu, kjer nas je čakal dober, a tudi že zaželjen obed, pri katerem tudi mokrote ni manjkalo.

Ko je bila že kapljica ogrela možgane in srca, prične se tudi splošna dobra volja in prav živahni raz-

govori. Pri tem sem imel jaz sedeč tik hišne gospodinje in nasproti ženinu pl. Planavskemu priliko, občudovati njegovo izvedenost, zmožnost dovtipnega razgovaranja in sploh prijetnost njegovega značaja. Jaz sem kmalo spremenil svoje misli o njem, katere sem si bil potoma naredil, češ, da se je pri ljubeznjivi nevesti otajala njegova resnoba.

Zmožnost njegova, zabavati vso družbo po zanimivih pripovedkah, dovtipnih opazkah in eleganci govora se mi je res zdela čudovita in ker je pri vsem tem bil lepe vnanjosti, se mi je čisto naravno zdelo, da je bila Ljudmila tako zaljubljena va-nj, da se jej je oko kar lesketalo in barva gladkih lic cvetela kakor roža pri gorkem žarku juternega pomladanskega solnca. Srečen par! Moja ljubeznjiva sosedinja, njena še vedno lepa mati, mi je med tem, kakor matere najrajši govore o sreči svojih otrok, hitela v kratkem povedati, kaj je ženin njene hčere. Kakor mi pripoveduje, je sin bogatega poljskega plemenitaša, kateri je moral pobegniti zaradi Poljske ustaje na Francosko in živi zdaj v Parizu, kjer se je tudi njegov sin izobrazil in izučil tehnike. Zavoljo mačehe, katero je v Parizu dobil, moral se je ločiti od očeta in stopil v službo inženirja pri železnici, kjer ima dokaj veliko plačo. Zato pa tudi od očeta noče nobene podpore, dasiravno mu jo, spoznajoč in obžalujoč svojo naglost, večkrat ponuja. Zdaj je vzel nekoliko mesecev odpusta, da si vtrdi svoje po obilnem delu malo oslABLJENO zdravje, po poroki pa hoče kmalo zopet nastopiti službo, če se ne bo očetu neveste primerno zdelo vzeti ga kot voditelja v tovarno in s tem sprejeti ga za družnika.

Vse to mi je srečna mati naglo dopovedala.

Med tem postaja družba bolj in bolj vesela, začno se napitnice; prvo napravi Planavski v imenu vseh nazočih gostoljubni hiši mojega prijatelja z gladkim nagovorom, kateri je splošno pripoznanje izbudil. Za tem jih je bilo še več, sploh je radost dospela do vrhunca. Ko so napitnice malo potihnille, vstane mladeneč, ki je sedel blizo konca mize, in pravi:

„Gospôda, mi vsi smo veseli in v svojem veselju pozabimo revežev, katerim je toča vse poljske pridelke pobila. Tù doli v vasi jih je mnogo, ki morda lačni gledajo gori v naša razsvitljena okna. Jaz si drznem predložiti tù pôlo, na katero prosim vsakega podpisati kakoršen koli znesek. Začeta je pôla z mojim podpisom.“

Predlog, dasiravno je vstavil hipoma veselost, se s pohvalo sprejme in pôla začne svojo pot okoli mize. Ko pride do Planavskega, pravi podpisovajoč:

„Jaz bi prav rad podpisal veči znesek, a nenadjaajoč se, da bi kaj posebnega potreboval, sem se previdel le z majhno svoto.“

„O, to vam naj ne bo zadržek,“ ga vstavi gospodar, „tu Vam je moja denarnica na ponudbo.“

„Le iz tega namena se poslužim vaše ponudbe,“ odgovori Planavski, „da morem podpisati veči znesek. Na vsak način pa Vam bom hitro vrnil, kar si bom izposodil.“

Potem prečrta mali že zapisani znesek in rekoč: „Za-me to in to za mojo ljubeznjivo nevesto; kaj ne, da smem?“ podpiše večo svoto.

Pôla pride do mene in jaz hočem hitro zapisati svoj znesek. Pri tem pa obstoji moje oko na besedi „Planavski“, zapisani z elegantno, gladko in nenavadno lepo kaligrafično pisavo. Ej, to pisavo sem že nekje videl. Primem se za glavo, da bi poklical svoj spomin na pomoč, a v tem hipu se ne morem nikakor spomniti, kje in kdaj sem jo videl.

Gospodinja, katera je bila zapazila moje mudenje, se nagne k meni in pravi: „Gotovo občudujete podpis

gospoda Planavskega. Je li, kakor vlit je? Tudi jaz sem ga že občudovala.“

„Vganili ste, gospá,“ odgovorim, „taka lepa pisava je po naših pisarnicah nekaj nenavadnega, toraj mudi oko nehoté, ako jo zapazi.“

S tem dam pôlo naprej, in se spustim s svojo sosedinjo v daljni razgovor, kateri traja tako dolgo, da vsa družba vstane in ker je bilo že pozno v noči in lovci trudni, podá se vse k pokoju.

(Dalje prihodnjič.)

Mnogovrstne novice.

* *Samomorov na Dunaji* meseca julija bilo je 35; tako ogromnega števila se že nekaj let sem nikdo ne spominja. Obesilo se jih je 10, utopilo 8, ostrupilo 7, ustrelilo 7, z visočine so skočili 3; med temi 35 je bila tudi 1 ženska.

* *Iz mahu so začeli v Petrogradu na Ruskem pivo kuhati*, katero je neki prav okusno; steklenica veljá 8 kopek (12 kr.). Ni pa povedano, iz kakošnega mahu kuhajo to pivo; znano pa je tudi, da na Ruskem že dolgo iz mahu žgejo špirit (žganje), katerega veliko na leto prodajo. Kakor časnik „Kreuzzeitung“ pripoveduje, nameravajo nekatere pivarnice v Berlinu tudi iz mahu pivo kuhati in tako po Ruskem izgledu zboljšati domače pivo.

Naši dopisi.

V Gorici 14. avg. — V sredo 12. t. m. dopoldne je prišel v Gorico novi namestnik Primorski, g. baron Pino. Na kolodvoru so ga čakali načelniki raznih gosposk. Brž po tem je predsedoval v seji deželnega šolskega sveta, katerega pa ni našel več tacega, kakoršnega je on leta 1868 pomagal ustvariti. Zastopnikov deželnega odbora ni bilo v seji tudi ta pot ne. *) Deželna zbor, naš in Isterski, mislita neki v letošnji sesiji deželni šolski svèt in njega pre naredbo spet na dnevni red spraviti. Tedaj pre naredb ne bo ne konca ne kraja. Gospod namestnik je prvi dan nadškofa in mnoge druge načelnike obiskoval, drugi dan pa sprejemal vse raznovrstne urade in korporacije. Predsinočnim je godla pred „tremi kronami“, kjer je namestnik stanoval, njemu na čast meščanska banda. — Obedoval je pri baronu Ritterji in pri deželnem glavarji grofu Coronini-u v Št. Petru. Danes se je odpeljal nazaj v Trst. — Naš deželni zbor se bo začel že 19. avgusta; o predlogih, bodi-si vladinih, bodi-si lastnih, ni še nič znano, kakošni pridejo v tej sesiji na vrsto. — Nemška dekliška šola v ulici sv. Ivana se odpre novembra meseca sè štirimi razredi. Največi kontingent učenk utegne dobiti ta šola od sedanje protestantske (konfesionalne) šole, katero obiskuje menda za 2 tretjini več katoliških, ko protestantskih otrok. Katoliški (nemški?) starši pošiljajo svoje otroke neki zato v protestantsko šolo, ker ni dosedaj v Gorici nobene javne nemške dekliške šole bilo. Da pridejo tudi že od drugod deklice v novo šolo — tega se njeni patroni vsaj nadejajo. Bomo videli (so rekli slepci)! Ko bi naša visoka vlada tudi v družih pametnih rečéh tako dobro izvrševala prislovico „Frisch gewagt — halb gewonnen“ — kakor takrat, kedar gré za ustrezanje — manjšinam (nemški ali pa liberalni), bilo bi v marsikaterem oziru bolje, nego je. Da bi se pa omenjeni nemški šoli imelo pridružiti tudi žensko izobraževališče za učiteljstvo, o tem se za zdaj nič ne vé. — Vladin „Frisch gewagt“ gledé osnovanja šol bi jez rad

*) Od februarija t. l. ju ni več k sejam.

Zabavno berilo.

Iz sodnijskega življenja.

Po spominu skušenega starega pravnika.

Spisuje Jakob Aléšovec.

I.

Poštna nakaznica.

(Dalje.)

A jaz, dasiravno truden, ne morem zatisniti očesa, podpis ženina mi vedno po glavi rojí. Kje li sem ga videl? Premišljuje, sklicujem in vse količkaj pomembive dogodbe v spomin, kar sem postal preiskovalni sodnik v J. na spodnjem Avstrijskem. Stoj! tam je bilo! Kje sem imel li svoje misli! Tam sem bral pisavo iste roke, le da je bil podpis ne „Planavski“, ampak „Engelbert Breier“, in ni stal na nabiralni poli, marveč na poštnih nakaznicah. Da, da, „Planavski“ in „Engelbert Breier“ je ena in ista oseba, tudi popis, katerega mi je dal gostilničar Mlinar o njem, se prilega ženinovi osebi.

„Je že moj,“ se radujem in skočim iz postelje. Pa kako ga zajeti? On je na moč prekanjen hudodelnik in bi mi utegnil še pred nosom odtegniti pete, če bi le količkaj sumičil, če bi se jaz le količkaj prenaglil. Samemu prijati ga bilo bi mi težko, ker je močnejši od mene, drugim pa ne smem zaupati skrivnosti. Tudi je gotovo vedno pazljiv na vse, kar bi nenavadnega zagledal, toraj bo tudi težko poklicati pomoči.

Vse te misli mi gredo po glavi, a slednjič me vendar vtujenost premaga, vležem se in zaspim.

Skrivnost moja pa mi ne dá mirno spati; komaj oči zatisnem, že se mi prikaže Planavski-Breier, hoteč mi pobegniti. Ta prizor se mi predstavlja tako živo, da se zbudim in kviško skočim. Ravno je bilo solnce pogledalo v mojo sobo, a po hiši je vse še tiho. Napravljaje se premišljuje, kaj mi je storiti, kajti to sem bil sam pri sebi sklenil, da ga moram še danes prijati.

Ko sem napravljen, se vsedem, iztrgam iz svoje listnice košček papirja in pišem na-nj sledeče: „Slavni preiskovalni sodniki v L. — Naj se pošljeta naglo dva zanesljiva agenta ali sodnijska briča, oblečena eden v kočijaški, a drugi v strežajski obleki do mene z zaprto kočijo. Naglosti in varnosti je treba, sem zasledil nevarnega tiča. Kočija naj se pelje do vasi, agenta naj pa prideta v popisani obleki brž do posestva gospoda M....“

Listek denem v zavitek, katerega dobro zalimam, potem se podam do bližnje vasi, kjer dobim kmečkega dečka ter ga pošljem v mesto, obljubivši mu, ako hitro oddá pismo, še toliko plačila za pot, kolikor mu ga dam že naprej. Deček mi obljubi, da bo tekel, kar ga noge nesó.

Bolj mirnega duha se napotim proti posestvu prijatelja nazaj in sicer po okolnih potih čez polje, da bi se moj prihod nikomur sumljiv ne zdel. Ko vkrenem proti hiši, je res že vsa družba v lopi na vrtu, moj prijatelj me zagleda in pravi smehljajoč se:

„Glej ga no, je zgodaj ustal. Navadno meščani zjutraj niso tako lahko spraviti iz postelje.“

„Sem se šel malo vedrit“, je moj odgovor, „in tu po polji ogledovat. Kako lepo kaže repa in zelje!“

„Ej, gospod svetovalec je občudovalec narave?“ prične gospá.

„Nekoliko! Zlasti na repo in zelje sem ves volk, če je na njih kaj mesenega, milostljiva gospá. Ne zamerite, da sem tako lepega jutra jaz tako prozaičen!“

„Zdaj smo vsi skup in zajutrak sme priti,“ pravi

moj prijatelj. „Ljudmila, bodi ti posredovalka med kuhinjo in loko!“

„Jaz jej bom adjutant,“ pravi Planavski in skoči za kot srna čez vrt skakljajočo Ljudmilo. Meni pri tem pogledu zavré kri, vendar se premagam in vstanem na videz miren.

Po zajutrku predlaga nekdo iz družbe sprehod v vas in okolico. Vse pritrdi temu, le gospá in Ljudmila se izgovarjate, da imate v kuhinji opraviti. Tudi Planavski hoče doma ostati in še le, ko mu gospodar vgovarja, da bi utegnil biti ženskama pri opravih v kuhinji na poti, se nam pridruži.

Meni je bil izlet prav po volji, ker je bil tudi mojemu naklepu ugoden; tako sem zamogel imeti Planavskega vedno pred očmi in ni bilo mu tako lahko meni uiti. Nekteri so vzeli seboj puške in tu pa tam streljali po večih tičih, pa se vé, brez vspeha. Pri tej priliki sem zapazil tudi nekaj, kar mi ni bilo všeč, da ima namreč Planavski pri sebi revolver; kako ga zná rabiti, je pokazal s tem, da je na kakih petnajst korakov daljave srakoperja iz natičja vstrelil.

Pridemo na veliko cesto, po kateri se je moral voz po mojem računu vsak čas pripeljati. Res ga zagledam dirjati proti nam; ko je že blizo, me zagledata spredaj sedeča preoblečena sodnijska služabnika in hočeta voz vstaviti, toda jaz jima dam skrivaj znamenje, da se peljeta dalje.

„Kak človek more to biti, ki se tako lep dan pelje v zaprtem vozu?“ praša nekdo iz družbe.

„Gotovo kak prismojen Anglež,“ se posmehuje Planavski. „V največem dežju in snegu pa se bo peljal na odprtem vozu. Ti ljudje so že taki.“

„Veste kaj, gospoda,“ pričnem jaz in si brišem pot iz obraza, „meni je že vroče in grlo suho. Ako se sprejme moj predlog, da gremo v vas iskat piva, se kar na mestu obrnimo.“

„Dobro, dobro! Predlog se sprejme enoglasno,“ mi doní od vseh strani in vsi se zasučemo nazaj proti vasi. Gostilnica je bila za nas prav pristojna in krčmar nas pelje v posebno sobo. Predno se vsedemo, se podam jaz malo na dvorišče, kjer je stal voz še naprežen; služabnikoma mignem, da stopita z mano v kot, tam jima razložim svoj naklep. Po tem naj se vsedeta oba v prvo sobo in naročita si pijače. Izbereta naj si prostor tako, da ju bom jaz videl, in ko mignem, naj brž priskočita in zgrabita tistega, katerega bom jaz prijel. Iz ozira do svojega gostoljubnega prijatelja in njegove rodovine sem hotel vse tukaj izpeljati.

(Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

Iz Gradca 30. avg. (Kmetijski kurs za učitelje.) Kakor je znano, pričel se je napredovalni kmetijski tečaj za ljudske učitelje dne 24. avgusta in bode trajal do 30. septembra t. l. — V to šolo je poklicanih 25 učiteljev: 14 iz gornjega in 6 iz dolnjega Štirskega pa 6 iz Kranjskega. — Ravnatelj tega kursa je profesor na tukajšnjem učiteljskem izobraževališču, doktor Santner, ki predava kemijo in fiziko po 8 ur na teden; prof. Gauby prednaša zoologijo po 3 ure in botaniko po 3 ure na teden; prof. dr. Wilhelm razlaga klimatologijo po 4 ure in prof. Eichhorn pa mineralogijo po 2 uri na teden. — Za letos je ta kratki čas odločen za teoretični poduk, a prihodnje leto se ima na podlagi tega nauka praktično podučevati. Vendar je tudi letos za praktični poduk določen en izlet na teden, namreč na posestvo deželne kmetijske družbe v Krottenhofu, oddaljen 1½ ure od Gradca. Prvi izlet smo imeli preteklo sredo. Gosp. Adolf Baumgartner, ravnatelj kme-

pred Kristusom; gosp. Dimic je te misli, da so najprej Kelti, za njimi Germani in še le za temi v 6. stoletju Slavjani stopili na zgodovinski oder. V tem je pa on osamljen, nihče razen njega tega ne trdi, kajti še celó po njem navedeni L. c. Lottner pravi, da so ob enem Slovani in Germani tû bivali; Gatterer pa kar naravnost trdi v svojem odlomku splošne zgodovine, da celó že gotiški zmagovalec Ermanrik Slované leta 322 pred Kr. kot v tej deželi naseljene pozná. O tem so strokovnjaki zgodovinarji in jezikoslovci že toliko pisarili in govorili, da bi se v nepristranskem zgodovinskem delu ne smelo ne to ne ono za prav gotovo in določno trditi; tudi moramo obžalovati to, da gosp. Dimic po različnih tiskanih delih objavljene študije naših slovanskih zgodovinarjev le za sad narodnih sanjarij proglašá. Mi take izjave tem bolj obžalujemo, ker nam pojasnijo stališče in zadržaj, v katerem ima biti v tem delu pisana vsa zgodovina Kranjske (slovenske) dežele, in pelje do tistih zmot, ki že v prvem zvezku nemštvo tako povzdigujejo, da se izpeljava imé „Noricum“ od besede „Nordreich“ in „Carnien“ od „Hornien“, to je „Horn“ (po robatih gorah, iz katerih so prišli ti Karnijani). Ker se tû govori o Keltih, to je o narodu od Germanov po rodu in jeziku čisto različnem in samostojnem, se nam vendar-le zdi še preveč drzno, keltiška imena razlagati po nemškem jeziku. „Noricum“ je segal na severu do Donave, pa še le onstran te reke so bivali Germani. Kako li bi mogla priti dežela, ležeča zunaj tedajšnje Germanije na čisto keltiški zemlji, do imena, ki bi bilo čisto germanske korenine?! Ali je imel že cesar Tiberij nemško telesno stražo (str. 31), dalje ali so bili že za časa cesarja Dioklecijana na čelu provincij razen prokonzulov, konzularjev in rektorjev tudi že uradniki z imenom zdaj navadnim, namreč predsedniki (str. 54), in ali so bili za finančne zadeve že tisti čas drugačni uradniki z imenom „davkarski direktor“ (str. 55), za to se ne bomo pričkali, ker nimamo ne mi, ne pisatelj Dimic dokazov.

Tudi še nekaj družega žali oko bralca, namreč nedoslednost v pisavi imen krajev, rek, gorá itd. Nekatera teh imen so pisana po slovenskem pravopisju, kar se nam hvalevredno zdi; zakaj niso vsa? Kako zbadajo oko na pr. besede „Gollouz“, „Hrenowitz“ itd.! Morda napotimo s to prijazno opombo gospoda Dimica, da bo v prihodnjih zvezkih v pisavi slovenskih imen se bolj držal pravopisja. Želimo pa tudi, da bi svoja priznanja in hvale vredno delo popolnoma nepristransko, najmanj pa v davši se zdaj slučajno moderni misli, kakor da bi vsa „kultura“ prihajala edino le iz Nemčije, dokončal; kar se nas tiče, bomo svojim bralcem tudi zadržaj prihodnjega zvezka kolikor toliko opisali.

Vnanja oblika knjige je prav lična, cena vsakemu zvezku za naročnike 1 gold.

Zabavno berilo.

Iz sodnijskega življenja.

Po spominu skušenega starega pravnika.

Spisuje Jakob Aléšovec.

I.

Poštné nakaznice.

(Konec.)

Grem v sobo nazaj, kjer sta krčmar in njegova lična hčerka ravno postavljala vrče piva pred goste. Jaz vzamem stol, ga postavim na desno stran Planavskega in se spustim v pogovor ž njim. Danes je bil

ali vsaj se mi je zdel boljše volje od včeraj, toraj sva bila kmalu v besedi. Čez nekoliko časa grem zopet ven, pokličem krčmarja na stran in rečem mu:

„Gospod krčmar, čez par minut, ko bom jaz zopet šel v sobo, me pokličete ven in sicer tako, da prašate med vrati, kateri gospodov je Engelbert Breier. Razumite? Zapomnite si imé.“

„Čemu?“ praša krčmar, kateri tega ne zapopade.

„To boste pozneje zvedeli. Gre za neko stavo, katero bomo potem zapili.“

„A tako! Je že dobro! Bom storil.“

„Engelbert Breier! ste razumeli. Ponavljajte imé!“

„Engelbert Breier,“ kriči krčmar, tako da sem se bal, da bi se ne bilo slišalo v sobo. Toda zavoljo splošne veselosti ni nihče slišal tega klica, o tem sem bil prepričan, ko sem zopet na desni strani Planavskega sedel.

Krčmar stopi čez par minut v sobo in reče: „Kateri izmed gospodov je gospod Engelbert Breier?“

Jaz čutim, kako se moj sosed pri klicu tega imena strese, in dam svojima pomagačema znamenje pozornosti. Bil sem zdaj svoje stvari gotov, tik mene sedeči je bil oni goljuf, ki je z nakaznicami gostilničarja Mlinarja ogoljufal.

„Engelbert Breier? Tako se nihče od nas ne imenuje,“ odgovori moj prijatelj.

„Pač, pač,“ pa pristavim jaz, „tukaj je.“ Pri teh besedah primem svojega kviško skočivšega soseda za desno roko, katera se je hotela pogrezniti v levi prsni žep, kjer je bil revolver.

„Da pa tudi veste, kaj je ta Engelbert Breier, vam povem, da je to že davno sledén goljuf, katerega jaz tukaj izrečem za prijete.“

Planavski obledi, a le trenutek, potem se zaletí v mene z vso močjo, da bi mi iztrgal svojo desno roko in prišel do revolverja, pa moja pomagača sta ga bila že zgrabila in eden mu potegne revolver iz žepa.

„Zvežita ga, potem na voz, drugi pa goni konje. Za-nj sta mi oba porok s svojo glavo. Jaz se pripekljem precej za vama.“

Družba strmeča molči, ko se to godí, in še le ko sta bila močna služabnika spravila zagrabljenega iz hiše, se obrnejo vseh oči v mene, pričakovajoče pojasnila. Moj prijatelj spregovori prvi.

„Kaj to vse pomeni? Razloži nam vse in opraviči svoje ravnanje, kajti če nisi svoje reči gotov in si delal kar tje v en dan po sumu, potem dobiš z mano opraviti!“

„Pojasnenje, se mi zdi, sem dolžan vsi častiti družbi. Čujte!“ Na to jim povem vse, kar sem vedel in pristavim:

„Žal mi je le, da sem moral svojo dolžnost izpolniti brezozirno. Toda, kakor ste videli, hudodelnik je nevaren in če bi bil količkaj sumljivega zapazil, bi bil zginil, kakor nekdanj; toraj ga nisem smel več spustiti iz rok.“

„Ubogo dete moje!“ pravi tužno moj prijatelj. „Ljubilo je hinavca iz vsega srca in vendar on je ni mogel ljubiti. Kako bo žalostna, obupna, ko ga ne bo nazaj! Kaj ji bomo sporočili?“

„Jaz bi ti vedel svetovati, prijatelj. Vrnivši se poročite, da je moral hitro odpotovati, ker ga je klical telegram k smrtni postelji očeta. S tem je tudi zaročenje odloženo. Pozneje se ji pove resnica ali pa, da je umrl tudi on ali čisto na-njo pozabil. Na ta način bo počasi pozabila na-nj.“

„Tvoj svet je dober, prijatelj, jaz se ga bom držal. Ob enem ti izrekam hvalo, da si rešil mojo hišo sramote in mojo hčer zdaj še nepoznane nesreče. Podajmo se domu.“

„Mene izgovori pri svoji soprugi in hčeri in izreci

jima moja zahvalo za prijazni sprejem. Tebi se tukaj zahvalim. Dolžnost me kliče v mesto, če dovoliš, te bom že pozneje obiskal in povedal o izidu preiskave.“

S tem se poslovim pri družbi in se podam na dvo-rišče. Voz se še ni bil odpeljal, toraj sedem k svojemu jetniku in proti mestu drdramo. Jetnik ni vso pot z mano spregovoril besedice.

Že vstavljena preiskava se pri sodnji v J., kamor smo bili oddali jetnika, zdaj vnovič prične in prinese na dan še mnogo drugih hudobij. — Tudi gledé ženitve pridejo strašno nesramni in brezvestni naklepi na dan. Hudodelec, čegar oba imena sta bila zmišljena, je bil Prus in že oženjen. Zarad neke velike goljufije je pobegnil iz Pruskega, in tudi tukaj je imel namen, potem, ko bi bil prejel doto svoje žene, in okradel svojega tasta, pobegniti v Ameriko; dobilo se je namreč pri njem še ne oddano pismo do nekega tovariša, kateri bi mu bil pri begu pomagal.

Pri konečni obravnavi je bil obsojen na 12 let težke ječe, pa si je kmalo potem v zaporu zavdal z mišico, katero si je na neznani način vedel pridobiti.

Ljudmila ga je, ko je vse to zvedela, pozabila in zdaj je srečna žena soseda posestnika, kateri je že prej za njo hodil. Mene se spomni vsako Veliko noč, doide mi namreč vselej lepa krača in žmahtna potica.

Mnogovrstne novice.

* *Kobilice* je bilo v preteklih dveh letih v okrajini Minasota v severni Ameriki tako grozno veliko, da lakote koprniyo na tisoče ondašnjih prebivalcev. To, kar so „Novice“ unidan v izvirnem dopisu priobčile, potrjuje tudi „Vaterland“, ki vrh tega še pravi, da severno-amerikanski naravoslovci so, tej nadlogi v okom priti, svetovali, kakor v Afriki in zahodnji Aziji ljudém, naj kobilice jedó, vsaj so dobra hrana. Tako se rešijo lakote (glada), in zatarejo kobiléji zarod za prihodnje.

* *Zakožni črv* (*Borkenkäfer*), ki posebno večkrat veliko škodo dela drevju v gozdih, se je, kakor neki učitelj iz Hraholuska na Českem piše, vgnjezdil tudi v stare in mlade jablane, višnje in češplje.

* *Kave* so v Braziliji, od kodar je največ v Evropo dobivamo, toliko pridelali, da že veliko veliko let ne toliko, pravijo, da blizo 4 milijone centov bodo mogli iz Brazilije v Evropo kave za prodaj pripeljati. Po takem je gotovo, da bode kmalu cena padla, ki je letos zeló poskočila zato, ker je lanska letina prav slaba bila. Kavopivci in kavopivke veselite se tedaj, da boste zopet dober kup priljubljeno vam pijačo srkali!

Naši dopisi.

Iz Gorice 12. sept. — Da je bil ravnatelj naše gimnazije g. Schaffenbauer kar tako na vrat na nos penzjoniran, to je zbudilo pri občinstvu občeno pozornost. Odstranjen je bil nenadoma, a ne po svoji prošnji, to vé vsak, a vendar iščemo vzrokov. Ali je bil premalo liberalen? ali premalo energičen o znani že dogodbi, ki se je dotikala profesorjev? Na njegovo mesto poklicanega ravnatelja Zindlerja, ki je bil dozdej v Novem mestu, sicer ne poznamo, vendar upamo, da ne bo kak velikonemški hudournik. — Našega deželnega zbora zasedanje je letos prav suho, dolgočasno. Volili so se odseki, potem pa so se seje do 9. t. m. prenehale.

Iz Vipave. — Novega poslanca imamo! Gosp. Lavrenčič, od preč. gosp. dekana Grabrijana nasvetovan in od društva „Slovenije“ priporočan, je bil 12. dne t. m. izvoljen s 30 glasovi. Priporočanec mladoslo-

venski Plešnar vjel je celih 6 glasov, in oče Mulej, znani barantač in c. kr. sodnik Vrhniški, pa 2; enega mu je dal mladoslovenski kandidat Plešnar, in to je spet živ dokaz, da mladoslovenci in najbolj zagriženi nemškutarji so si v tesni zvezi. — Pohvaliti pa moramo volilce, da so se tako iskreno udeležili volitve, kajti razen 8 prišli so vsi, in s tem, da so volili Lavrenčiča, častno zaupnico dali našemu velezasluženemu dekanu Grabrijanu. Slava jim!

Iz Ljubljane. (*Deželni zbor*) se je včeraj po opravljeni slovesni maši začel ob 11. uri. Deželni glavar kot zbora predsednik vitez dr. Kaltenegger, vljudno pozdravši poslance in še posebej vladnega zastopnika viteza Widmann-a v daljnem govoru razlaga delovanje deželnega odbora in važnejše predloge, ki jih deželni zbor prejme v obravnavo, ter prosivši gospoda vladnega načelnika podpore o deželnih potrebah, katero vitez Widmann prijazno zagotavlja, sklene govor svoj, deloma slovenski, s čestitko presvitlemu cesarju, katero zbor s slava in „hoch“-klicem trikrat ponavlja. Ko je pričujoči novi poslanec dr. Schrey storil navadno obljubo, je zbor volil dr. Poklukarja in viteza dr. Zavinšek za ravnatelja zbornice, dr. Costo in Dežmana pa za verifikatorja zapisnikov. — Deželni glavar je h koncu naznanil 16 zboru že danes predloženih predlog, vladni zastopnik g. v. Widmann pa 3, namreč: načrt postave za varstvo poljskega blaga, za varstvo divjašine in pa uravnavo razmer med državo in deželnim zakladom za odvezo zemljišč. — Gospoda Braune in Jugovic sta dobila odpust za 2 in 3 tedne.

Danes je 2. seja.

— (*Veliki posestniki Kranjski*) so volili 14. t. m. v državni zbor namesto odstopivšega barona Apfaltrerna gosp. Langerja in v deželni zbor namesto umrlega grofa Auersperga gosp. Edvarda Schafferja, grajščaka iz Vinje gorice pri Trebnjem. Gosp. baron Apfaltrern se je kesal svoje odpovedbe in bi bil rad zopet voljen v državni zbor, pa — ni šlo.

— (*Gosp. župnik Lovro Pintar*), ki se je zarad bolehnosti podal v pokoj, se je te dni odpovedal tudi deželnemu poslanstvu. Za okraj Radolški bo tedaj nova volitev. Kako izvrstno razumne volivce ima Gorenška naša stran, videl je svet z začudenjem pri volitvi grofa Hohenwarta v državni zbor. To isto bodo pokazali gotovo sedaj pri volitvi poslanca v deželni zbor in bodo enoglasno volili onega, ki ga jim bodo njihovi stari prijatelji in rodoljubi priporočili, ne brigaje se za brezversko trobilo mladoslovensko „Narodovcev“, pa tudi za trobilo nemčursko „Tagblattovcev“, ker imajo skušenj dovolj, v koliko stiskah se Gorenci nahajajo po oni družbi, ki se „Industriegesellschaft“ imenuje. — Po razgovoru političnega društva „Slovenije“ z merodajnimi rodoljubi Gorenškimi bodo „Novice“ brž oklicale moža, ki naj ga volijo v deželni zbor namesti za domovino zaslužnega gosp. Pintarja. Kakor slišimo, bo volitev še le 10. oktobra meseca zato, ker se imajo nekateri volilni možje (*Wahlmänner*) na novo voliti. Ako se to res zgodi, naj prijatelji naši pazijo, da se volijo pravi možje.

— V poslednji seji zbornice kupčijske in obrtnijske je prišel v obravnavo prečudni predlog Dunajske zbornice kupčijske: naj se iz katoliške pratike izbrišejo vsi prazniki in prestavijo na nedelje. Misli, kar koli hočeš o praznikih: ali si kot klerikalec za-nje ali kot liberalec zoper nje, — to vendar mora vsak človek, ki se ni s pametjo skregal, spoznati, da taka čisto cerkvena reč ne spada v področje kupčijskih in obrtnijskih zborišč, ki imajo pač družih reči na kupe, ki naj bi jih obravnavale trgovini

* *Celo leto suša* je že v Teksasu v severni Ameriki. Popolnoma zanesljivo uradno poročilo zagotavlja, da v tem kraju že 365 dni ni kapljice dežja padlo in da je zatega del trava zgorela, zato pa živina povsod že lakote crka.

* *Največi „fabrikant sira“* na celem svetu je nedvomljivo Amerikanec S. K. Smith; on ima 4700 krav in prideluje v enajsterih tovarnah na leto 14.000 centov različnega sira.

Zabavno berilo.

Iz sodnijskega življenja.

Po spominu skušenega starega pravnika.

Spisuje Jakob Aléšovec.

II.

Poštarica na Prelazu.

Trg na Českem, kamor sem bil vsled lastne želje premeščen, da bi se v bolj goratem kraju nekoliko okrepal, je blizo meje Avstrijske in dokaj čedne podobe. Prebivalci tega okraja so skozi in skozi mirni in malokdaj pride kdo s sodnijo v dotiko. Zavaljo tega sem tudi prosil se tje, da si malo odpočijem, ker sem bil zadnji dve leti s preiskavami preobložen. Okrajni zapor je bil večidel prazen, le sem ter tje je sprejel v svoje obzidje kacega pritepenca zavaljo tatvine ali pa kacega kmetiškega fanta, ki je v pijanosti in nagli jezi komu kaj prizadel, kar postava ne dovoljuje. Pa tudi to se je le redkokrat zgodilo, ker se je mlado in staro ogibalo pijančevanja. Preiskave take pa niso bile nikdar težavne ali zamotane, tako da jih je reševal preiskovalni sodnik brez posebnega truda, skoro bi rekel, za lastno zabavo.

Nekega jutra, ko sem se v svoji pisarnici ravno vsedel, stopi žandar Predel v sobo in naznani, da so se v vasi N., ki je bila zadnja v našem okraju, pri neki svatbi vaščanski fantje stepli in da je eden zeló zeló potolčen, tako, da se je bati, da ne bi umrl, predno ga sodnija zasliši.

Tu je bilo treba naglosti. Brž pošljem po voz in po okrajnega zdravnika in čez četrt ure drdrava že z žandarjem vred po cesti proti naznanjeni mi vasi.

Cesta, nekaj časa ravna, se jame vzdigati, više in više gre v goré do sedla, „Prelaz“ imenovanega, tam pa se spusti zopet polagoma v nižavo.

Ravno kjer se zavije na vzdol, stoji lepa, velika, zidana hiša, malo pod njo vas s prav prijazno cerkvico. Nad hišnimi vrati je visela smrečica, znamenje, da je ta hiša gostilnica, in vrh tega kazala je bila pribita tabla s poštnim rogom in Avstrijskim orlom, iz česar je vsak sklepal, da je tudi poštna postaja.

Prav mikalo me je stopiti tù iz voza, al zavest, da utegne vsaka minuta, katero se tù mudimo, za ranjenega in za nas nevarna biti, krenemo navzdol, obljubivši si, da se bomo postavili nazaj gredé. Ko voz memo hiše drdrá, se pokaže med vrati čvrsta ženska oseba poštene okroglosti in nas pozdravi; zdravnik mi pové, da je ta ponosna ženska krčmarica in poštarica ob enem in da se njena gostilnica šteje med najboljše vsega okraja.

„Najbolje bo,“ pristavi, „ako se nazaj gredé tù postavimo. Doli v vasi tako ni poštene gostilnice, razen precej slabega vina se nič ne dobi.“

„Prav, prav“, odgovorim jaz, „bomo pa tù okrevali svoja trudna telesa, kolikor se bo dalo. Krčmarica ali poštarica je videti prav prijazna ženska.“

„Kaj še ta! Njeno hčer bi morali videti, ta je še le pravo krepčalo za oči in srce!“

„Tim bolje; saj jo bomo videli, ne?“

„O, brez dvoma, dasiravno se vsakemu ne pokaže.“

„Je pač plašna?“

„Ne tako, poguma ima dosti. Pa saj jo boste sami videli.“

„Res, prav radoveden sem zarad te gorjanske rože, ki je tù v hribih zrastle.“

„Že zdrava barva njena vam je porok, da dete diha krepki gorski zrak, sicer pa je nježna in olikana, kakor malokatera meščanska gospodična.“

„Skoro bi mislil po vsem tem, kar mi pravite, da ste se vi prav zagledali v to gorsko dete!“

Zdravnik zdihne prav globoko, potem pa odgovori: „Zagledal bi se že, al kaj pomaga! Njeno srce je že oddano in tudi roka bo brž ko gospod Grlup, zdaj še praktikant, postane gozdar, kar se ima v kratkem zgoditi, ker je mladeneč na vso moč priden, jako prebrisane glave in se je kaj učil. Da bi tega ne bilo, potem — hm, pa saj je vse zastonj.“

Zdravnik se zamisli, jaz ga nočem dramiti iz sanj in tako drdramo navzdol in smo kmalo v vasi, kjer je bil pretep. Ranjenca najdemo pri zavednosti, zdravnik ga ogleda in pravi, da je sicer veliko krvi zgubil, da pa ni poškodovan noben važnejši del života; ako se dobro skrbi za-nj, bo kmalo vstal brez vse druge zdravniške pomoči.

Na ta način smo kmalu opravili svoj posel ter se obrnili nazaj proti domu. Cesta do Prelaza se mi je zdela nenavadno dolga, nekaj zavaljo tega, ker sem bil že potreben kacega okrepanja, nekaj pa zato, ker me je trla tudi radovednost videti poštarico in njeno po zdravniku toliko hvaljeno hčer.

A vsake reči je enkrat konec, tako tudi naše poti; čez dve uri se vstavi voz pred gostilnico, poštarica se prikaže pri vratih in nam skoči naproti z urnostjo njeni okroglosti neprimerno.

„Ali bo gospôdi vseč stopiti v sobo ali na vrt?“ praša s prikonom, kakoršnega jej dopusti njena rejenost.

„Morda bo boljši za nas v sobi, ker zunaj piha precéj oster gorjanski veter,“ odgovorim jaz, stopivši iz voza.

„Kakor drago gospôda,“ reče poštarica in se obrne proti veži. „Dora, pogrni za gospode v zgorenji sobi.“ In zopet proti nam obrnjena pravi z vso priljudnostjo: „Le za mano, prosim!“

Po stopnicah dospevši v sobo zagledam deklico, o kateri je moj tovariš mi že toliko pripovedoval. Pri moji veri, preveč ni bilo, rajši premalo. V obleki sicer tu navadni, a zali se je videla res kakor gorska roža, gibčna in urna ko srna. Pri najinem vstopu jej lice nekoliko zarudi in oko se pobesi, jaz pa mislim, da to ne veljá meni, marveč mojemu spremljevalcu, ki jej je bil po vsem, kar mi je o njej že pravil, gotovo kolikor toliko znan. (Dal. prih.)

Iz deželnih zborov.

Deželni zbor Kranjski.

V 4. seji 23. septembra je dobil dr. Costa odpust za 1 dan, Zagorec pa za 14 dni. — Povabilo čitalnice Ljubljanske k besedi dne 24. t. m. na čast deželnega zborovanja in v korist Dolencem in Vrhničanom se je vzelo na znanje; potem se je potrdila volitev dr. pl. Schreya za deželnega poslanca mesta Ljubljanskega. — Vsled tega, da so Antona Škrjanca, ki je bil ob času novačenja (rekrutirenge) za kozami bolan, in še druge